

Lezen is beleven

2016 is het Jaar van het Boek, maar ook het jaar waarin Nederland en Vlaanderen samen eregast zijn op de Frankfurter Buchmesse. Deze grootste en belangrijkste boekenbeurs ter wereld vindt jaarlijks plaats in oktober. De wereld van het boek vindt zichzelf dankzij digitale ontwikkelingen opnieuw uit. Schrijvers experimenteren met manieren waarop je een verhaal kunt vertellen, bijvoorbeeld door samenwerking aan te gaan met kunstenaars uit andere disciplines, zoals designers, waarbij schrijver en ontwikkelaar gelijkwaardige artistieke partners zijn en samen een nieuw werk maken. Ook worden de mogelijkheden van *virtual reality* verkend. Een andere vorm van samenwerking is de *hackastory*, een creatieve snelkookpan waarin schrijvers, *storytellers*, codeurs en designers in multi-disciplinaire groepen in korte tijd samen een digitaal verhaal maken. Verhalen of romans kunnen ook worden verpakt als striproman of *graphic novel*, game of app, met gebruikmaking van narratieve technieken.

De belangrijkste ontwikkeling in de wereld van het boek is misschien wel dat de grens tussen schrijver en lezer vervaagt. Dat proces is af te lezen aan de manier waarop de hedendaagse auteur zich positioneert. Door de opkomst van social media is deze steeds meer zijn eigen marketeer. Veel auteurs houden een weblog bij en zijn op Instagram, Snapchat, Twitter en/of Facebook te vinden, waar ze in contact treden met hun lezers. Ze presenteren zich op literatuurfestivals, maar ook op evenementen als Lowlands of Zwarte Cross. De avant-gardeliteratuur is zeer populair onder twintigers. De lezer wordt bovendien zelf maker; er is een grote (online) markt voor amateurschrijvers dan wel schrijvende lezers.

Deze avant-garde lijkt op gespannen voet te staan met het traditionele literaire veld, dat wordt gedomineerd door de roman. Dergelijke lange verhalen, vol verbeeldingskracht, zijn echter nog niet uitgewerkt. Bovendien groeien openbare bibliotheken en boekhandels, de belangrijkste leeskanalen, met hun activiteiten toe naar het avant-gardecircuit. De boekhandel, fysiek of online, is dé plaats waar lezers (literaire) boeken ontdekken, en zorgt voor een *curated experience* met lezingen, debatten, boekpresentaties (en de YouTube-registratie daarvan), een website met recensies en leesfragmenten, enzovoort. Boekhandels die aan hun culturele opdracht van diversiteit voldoen, hebben de nieuwste uitgaven in hun schappen, maar ook de belangrijke boeken van de afgelopen decennia en eeuwen. Nederlandse uitgeverij, openbare bibliotheken en kwaliteitsboekhandels spannen zich gezamenlijk – uniek in de wereld! – in om dat brede, diverse aanbod te realiseren.

Echter: bijna 14 procent van de 15-jarigen in Nederland is laaggeletterd, en bijna de helft vindt lezen niet leuk. Openbare bibliotheken zetten dan ook programma's als BoekStart in om kinderen vanaf hun geboorte met boeken in aanraking te brengen. Met de Bibliotheek op school werken zij aan taalontwikkeling en leesmotivatie.

Investeren in leesbevorderingsprogramma's, zoeken naar andere wegen om literatuur te maken en nieuwe lezers te vinden: het is allemaal nodig in het belang van lezen. •